

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΑΞΙΔΙΑ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Ψυχογραφία του θερινού ταξιδιώτη

Το απόσπασμα προέρχεται από το ομότιτλο δοκίμιο του Κώστα Τσιρόπουλου που περιλαμβάνεται στο βιβλίο «Παιδεία Ελευθερίας» (ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ, 1985).

Δεν έχω στον νου μου τον ταξιδιώτη που οι επαγγελματικές του ανάγκες τον υποχρεώνουν να μετακινείται χειμώνα-καλοκαίρι και να ταξιδεύει στο εσωτερικό της Ελλάδας ή στο εξωτερικό, για να ολοκληρώσει την επιτυχία της εργασίας του. Εδώ αναφέρομαι στον θερινό ταξιδιώτη που καρτερεί έναν ολόκληρο χρόνο να ξεφύγει από την πνιγηρή καθημερινότητα. Εκείνον που έναν ολόκληρο χρόνο, με χάρτη και βιβλία στο χέρι κάποτε, ονειρεύεται και σχεδιάζει την έξοδο αυτή. Που συλλέγει πληροφορίες, κάνει λογαριασμούς, επιχειρεί συνδυασμούς, ρωτάει εδώ κι εκεί, συνθέτει τη συντροφιά του και προετοιμάζεται. Αυτά όλα είναι σοβαρά, κρίσιμα έργα της ύπαρξής μας, διεκδικήσεις της μόνωσης του ανθρώπου. [...]

Προετοιμάζεται, λοιπόν, ο ταξιδιώτης και με το στήθος έμφορτο¹ ελπίδα ευτυχίας, φεύγει. Πού πηγαίνει; Σ' έναν τόπο που τον φαντάζεται γοητευτικό, σπαρμένο μ' ευχάριστα απρόοπτα, όπου υπάρχουν ωραία ξενοδοχεία, εστιατόρια, καφενεία, μουσεία και παλάτια, καθεδρικές εκκλησίες, πλατείες με σιντριβάνια. Σε τόπο που άγνωστοι άνθρωποι τον περιμένουν να τον γνωρίσουν, να τον περιποιηθούν, να τον αγαπήσουν -κάποτε, για να του δώσουν σ' ένα μήνα όσα δεν του έδωσε ολόκληρη ζωή.

Έτσι όμως, το ταξίδι προετοιμάζεται και πραγματοποιείται σ' έναν χώρο που είναι σωστή σκηνογραφία ονείρων, όπου οι άλλοι ερμηνεύουν έναν ρόλο από πριν για μας προετοιμασμένο. Δεν συλλογίζομαστε ότι κι εκεί είναι φουντωμένη η αρρώστια, κι εκεί καιροφυλακτεί ο θάνατος. [...] Όμως, η ψυχολογία του θερινού ταξιδευτή βρίσκεται θαυμαστά προσαρμοσμένη στα πλαίσια του ανθρώπου - κι ας μην τον κατακρίνουμε. Ας τον αφήσουμε να ονειρευτεί τα τέλεια και, αποδιώχνοντας για λίγο την έγνοια και τον φόβο, να ζήσει έτσι που φαντάστηκε πως πρέπει να είναι ο άνθρωπος: καλός κι αγαπητός· έτσι που πρέπει να είναι η ζωή: ακηλίδωτη² από αρρώστια και θάνατο.

1 φορτωμένο

2 καθαρή, χωρίς την κηλίδα/ το σημάδι

Κι αν δεν είναι, ποιος τον εμποδίζει να φανταστεί το αντίθετο, να ονειρευτεί την ευτυχία και να την κυνηγήσει ταξιδεύοντας; Το καλοκαίρι είναι ο καιρός του πάθους της ζωής, η ώρα που η ελευθερία σκιρτά και ρίχνει πάνω στο στυφό³ πρόσωπο της καθημερινότητας το κάλυμμα της αγάπης, να κρύψει για λίγο το ζοφερό⁴ εκείνο βλέμμα που στραγγίζει τη ζωή.

Κάποτε, όλοι οι άνθρωποι είχαν φτερά. Δεν θα 'ρθει ώρα να τα αφήσουν να ξαναφυτρώσουν;

A3. Ο δοκιμιογράφος αναφέρει ότι ο θερινός ταξιδευτής μπορεί «να ονειρευτεί την ευτυχία και να την κυνηγήσει ταξιδεύοντας». Με αφορμή αυτή τη διατύπωση, σε άρθρο (200-250 λέξεων) που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σου, αναδεικνύεις τη σημασία των ταξιδιών για τους νέους ανθρώπους και προτρέπεις τους αναγνώστες σου να τα εντάξουν στη ζωή τους.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ANNA ΓΡΙΒΑ (1985 -)

Χωρίς

Το διήγημα της Άννας Γρίβα αντλήθηκε από τη συλλογή «Τα ζώα θεοί» (εκδ. Κίχλη, 2021).

Αν αργήσω ένα λεπτό, θα χάσω το πλοίο. Τρέχω φορτωμένη με τη βαλίτσα και ακούω τη σειρήνα να σφυρίζει. Πλησιάζω και βλέπω τον μαύρο καπνό που εκτοξεύει το φουγάρο. Θα προλάβω. Λίγα βήματα ακόμη. Η βαλίτσα μου ανοίγει και χύνονται έξω όλα μου τα πράγματα. Για μια στιγμή σκέφτομαι: να μαζέψω τα πράγματα και να χάσω το πλοίο ή το ανάποδο; Πετώ τη βαλίτσα κάτω. Θα φύγω χωρίς τίποτα. Το εισιτήριο είναι στην τσέπη μου. Χωρίς βάρος τρέχω γρηγορότερα. Μπαίνω στο λιμάνι και βλέπω την μπουκαπόρτα να κλείνει. Ψηλά, πάνω στο πλοίο, οι επιβάτες φαίνονται σαν μυρμήγκια καρφίτσωμένα στον ουρανό.

Γυρνάω πίσω. Λαχανιασμένη. Περπατάω αργά. Θα μαζέψω τουλάχιστον τα πράγματά μου. Όσπου να φτάσω όμως, τα έχουν πάρει όλα. Ύστερα περιπλανιέμαι στους γύρω δρόμους. Φτάνω στο παζάρι την ώρα που τελειώνει. Πρώτα βλέπω στην πραμάτεια το κόκκινο μαντίλι μου, μετά τα καλά μου παπούτσια. «Αυτά είναι δικά μου!» φωνάζω, αλλά τότε αρχίζουν να μαζεύονται περίεργοι τύποι γύρω μου και φεύγω.

³ Μεταφορικά: που προκαλεί δυσάρεστα συναισθήματα

⁴ δυσοίωνο, απαισιόδοξο, που προκαλεί ανασφάλεια

Στην άκρη του παζαριού, ένα κοριτσάκι καθισμένο στο πεζοδρόμιο μου κάνει νόημα να πάω κοντά του. Την ακολουθώ, αλλά όλο μου ξεφεύγει. Σαν υπνωτισμένη, συνεχίζω ξοπίσω της για ώρες. Σε ένα σκοτεινό στενό τη χάνω οριστικά.

Νιώθω σαν να βρίσκομαι μέσα σε όνειρο και δεν υπάρχει τρόπος να ξεγλιστρήσω. Τότε αρχίζει να χαράζει στην άκρη του ουρανού κι εγώ δεν έχω παρά να του χαρίσω τον εαυτό μου. Χωρίς αποσκευές. Χωρίς ταξίδι. Χωρίς κοριτσάκι.

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Ποιες είναι οι καθοριστικές αποφάσεις και οι συναισθηματικές διακυμάνσεις της ηρωίδας που την οδηγούν σε μια ταξιδιωτική περιπέτεια; Εσύ πώς θα αντιδρούσες σε μια ανάλογη συνθήκη, αν ήσουν στη θέση της;

ή

2. Να γράψεις ένα διήγημα με ελεύθερο θέμα, που θα περιλαμβάνει την ακόλουθη περίοδο του λογοτεχνικού κειμένου: «...χαράζει στην άκρη του ουρανού κι εγώ δεν έχω παρά να του χαρίσω τον εαυτό μου». Να δώσεις τίτλο στο δημιούργημά σου.

Μονάδες 25